

ויהי מחניך קדוש

החומר מברית-המועצות. אם הפירסום הוא מילוי חובה מצפונית, יש להצדיק גם את מפרסמי פרשת פינטו.

אם חסידו בריית-המועצות יתקוממו נגד השוואה זו, אפשר למצוא דוגמות לאותו עיקרון גם במישור טריטוריאלי.

קומץ של אנשי-מצפון וכתבים זרים דואגים מזה שנים לפרסם בעולם את זוועות המישורים הפאשיסטיים בכמה מארצות דרום-אמריקה. כאשר תופס המישור אחד מהם, הוא "נעלם", ולא נודעים עוד עיקבותיו. מי צודק? קלגמי ארגנטינה וצ'ילה, הרוצי חים את אנשי-המצפון המסכנים את חייהם כדי שהי עולם יידע את הזוועות, וזרים את קולו נגדן? מי שרצה. יכול להמשיך בדרך ההגיון עד לדוגמה הקיצונית הנוראה מכולן. כמה גרמנים — וביניהם קצין הס"ס הבכיר קורט גוסטיין — הביאו במלחמת-העולם השנייה את הפרטים הנוראים על אושוויץ ושאר זוועות הנאצים לידיעתן של ממשלות זרות. בכך סיכנו לא רק את חייהם עצמם, אלא גם את חייהם של בני-משפחותיהם. בתודעת העם היהודי, דולק לזיכרם של אנשים נעלים אלה נר-החיים.

מה הגבול בין מותר ואסור, בין גבורה וריבונות?

פש הקובעים גבול פשוט בתכלית: זה מותר, רצוי ונשגב כאשר זה נוגע לזכויות מדינות הגויים. זה אסור, פסול ונתעב כאשר זה נוגע למדינת היהודים.

חד וחלק. מוסר הוטנמוטי? אוני לא. אך מוסר הגטו — כהחלט כן.

במשך אלפי שנים חיו היהודים בגטאות, מסורים בידי שילטון זר, קורבנות-תמידי לאנטי-שמיות, לרדיפות ולפוגרומים.

תנאים אלה יצרו מוסר מיוחד. הקהילה הקימה סביבה חומה אטומה של שתיקה. אסור היה "להוציא את הכביסה המלוכלכת החוצה" — כי בחוץ ארבו האנטי-שמנים. אסור היה למסור למישרה את העבריים גים היהודיים — כי השוטרים היו שונאי-ישראל.

מוסר זה היה פרי הגסיבות, כמו ההשתמטות מתש"ל לוס מיסים (לגויים), העריקה משרות צבאי (של הגויים), אי-הקפדה על כללי המיסחר והגון (עם הגויים), ועוד. הציונות קמה כדי להרוס את הגטו. היא התכוונה גם להרוס את מוסר הגטו, את הי ערכים ה"גלותיים" שג העבר הבזוי.

היא חייבה דור של מתנדבים לצבא, הטיפה לתשלום מסיאמת, מתגאה בשוטר העברי, משליכה לכלא רמאים, אך רבים עדיין לא השלימו עם כל המשתמע ממעברו למצב של עם נורמלי. עדיין יש בינינו נשמות מן הגטו, המודעויות כאשר מתפרסמות "לעיני הגויים" פרשות שליליות שלנו — אף שלא היה עולה על דעתם להתנגד לפירסום פרשות כאלה על מדינות זרות בעיתונאי-ישראל. ביטא זאת יפה אברהם שווייצר בהארץ, שגדל כקור מוניסט בהונגריה ושהפך בארץ נושא-כליו הנאמן האחד רון של משה דיין, כאשר כתב: "...ח"כ אורי אבנרי, שבהיותו איש לא-ידתי איננו מכיר את הפסוק המתחיל במילים, ולמלשינים אל תהא תיקוהו".

זהו פסוק הלכות מחשבי הגטו, כוונתו למלשינים שהביאו את דיבת הגטו לעולם, שהיה כולו מורכב מקור זאקים או מקלגסים הונגריים. מר שווייצר ושכמותו צריכים עוד ללמוד הרבה, לפני שיובינו את משמעותה של מומכי תיות עברית.

אנחנו רוצים לקבל על עצמנו נורמות מוסריות כלל-עולמיות. לא נתבע מן הזודת את אשר איננו מוכנים לקיים בעצמנו. נקיים בעצמנו, את אשר אנו תובעים מן הזודת.

נשלים עם צנזורה ביטחונית אמיתית (אם כי התועלת המעשית בה מוטלת בספק, בעידן זה של ביון אלקטרוני מתוחכם). לא נשלים עם הניצול לרעה של הצנזורה הצבאית להעלמת פשעים ומעשי-זוועות.

כדבריו של תת-אלוף וילנאי, נשרת בכך את צה"ל, המופקד לא רק על הגנת מדינתנו, אלא גם על בריאותם הנפשית של אחינו, החיילים.

בכך נשרת גם את שמה הטוב של המדינה, כי כפי שכתב עמיתו של מר שווייצר, אחד מכתבי הארץ באירופה: העובדה שעשתה את הרושם העז ביותר בחו"ל הייתה שישראלים הם שהביאו לפירסום הפרשה, ושגרמו לסערה הציבורית סביבה.

מול אותה אימרה גלותית נעמיד מיצווה תנ"כית שורשית: "ויהי מחניך קדוש!"

לדברי תורגנסון, ניגשה צעירה ישראלית אלמונית למערכת לוס-אנג'לס טיימס ומסרה לה עותק אנגלי כזה. המערכת פנתה אל תורגנסון, ששהה אותה שעה בלונדון וביקשה ממנו לכתוב על הפרשה, על סמך מיסמך זה. **אם יש כאן הטא, אני שותף לחטא. ויחד עימי כל הצעירים הטובים והמפורים שמצפונם ציווה עליהם לעשות להפצת המיסמך.** האם זהו חטא?

פי "הציווי המוחלט" של הפילוסוף עימנואל קאנט, חייב כל אדם לנהוג כך שאם תתקבל התנהגותו כלל-עולמית, ותוכל החברה האנושית לתפקד כראוי. **אל תעשה לרעך את אשר שנוא עליך. וי-היפוך: נהג, כפי שהיית רוצה שינהגו אחרים.** לא יתכן כי מעשה שהוא פסול כשהוא נעשה בידי

מתן וילנאי: הוויכוח הביא ברכה

ישראלים, יהיה מותר רוצי כשהוא נעשה בידי אחרים. לא יתכן כי מעשה שהוא בגידה בישראל, יהא אקט מצפוני בארץ אחרת. **עיינו לבחון, איפוא, מהו יחסנו למעשה כזה — פירסום בחוץ לגבולות המדינה של מעשי נבדה, שהצנזורה המקומית מונעת פירסומם — כשהוא נעשה בידי אזרחים של ארץ אחרת.** הדוגמה הבולטת ביותר היא, כמובן, בריית-המועצות. בבריית-המועצות יש קבוצות של אנשי-מצפון יהודיים ולא-יהודיים — המנסים לפרסם שם פרטים על מעשים שרירותיים של השילטון, דיכוי חופש-הביטוי, מאסר פעילי-עליה יהודיים, כליאת מתנגדים פוליטיים בבתי-חולים החלייריות, הטרדות שיטתיות.

קביצות אלה מברירות באופן קבוע את פירסומיהן המחתרתיים אל ארצות המערב, וי-שם הם מתפרסמים בהרחבה, הן עיידיו אנשי מצפון מערביים, הן עיידיו גופים המנהלים מלחמה פסיכוגנית נגד המישור הסובייטי. בעלי הפירסומים ומבריריהם מובאים מדי פעם לדין בבתי-המשפט הסובייטיים, בעון ניהול תעמולה אנטי-סובייטית והשמצת בריית-המועצות. הם נדונים לתקופות ארוכות של מאסר וגלות, ולגבי החולים שביניהם זה עולל להיות עונש-מוות. האירגונים הסובייטיים מוקיעים אותם כבוגדים, כעוכרי הסובייטים, כמשרתי האויב. **כודנו מתייחסים אל האנשים האלה כאל גיבורים.**

מלמדים עליהם בבתי-הספר שלנו. עיתונינו מעלים אותם על נס. אך אין כל הבדל עקרוני בין מפרסמי הרדיפות בבריית-המועצות ובין מפרסמי פרשת פינטו בישראל. אם הפירסום הוא פסול, הוא פסול בשני המיקרים. ויש לגנות ולהקיע את היהודים והליברלים המברחים את

תת-אלוף מתן וילנאי, קצין-צנחנים יחיד-ריראשי, הוא הגנרל הצעיר ביותר בצה"ל (35).

השבוע הכריז מעל מירקע הטלוויזיה שהוויכוח הציבורי, שהתעורר בעיקבות פרשת דניאל פינטו, הביא ברכה לצה"ל. הוא עזר, לדבריו, לחנך את הציבור, להתריע נגד "חריגים" ולהעלות על נס את עיקרון טוהר-המשק. תת-אלוף וילנאי, צנחן לוחם ופצוע-קרב, רחוק מלהיות שמאלן ר"ל. הוא בנו של איש ידעית-הארץ, זאב וילנאי, אחד מעמודי-התווך של מחנה ארץ-ישראל-השלמה, ונא-מר עליו שדיעותיו קרוכות לשל אביו. **הוא ביטא את דעתו של חייל הגון: שאין להשתק, "חריגים" — קרי: פישעי-מלחמה ומעשי-תועבה — אלא יש לפרסמם, לגנותם ולחנך נגדם את הנוער. הדבר ררוש לבריאות העם ככלי, ולבריאותו של צה"ל כפרט.**

מתן וילנאי הוא אינטליגנטי מדי, מכדי שלא יבין מראש את ההשלכות שהיו טמונות בדבריו. הן העלו כמה שאלות נוקבות. **מדוע אסר הפרקליט-הצבאי-הראשי את פירסום הפרשה? מדוע התמיד הרמטכ"ל, רבי אדוף רפאז איתן, באיסור זה, תוך שהוא מפיץ בעצמו גרסה כוזבת?**

ובעיקר: מדוע התעורר הוויכוח הציבורי בישראל רק אחרי שפרטי-הפרשה התפרסמו בחוץ-לארץ? **שהרי זוהי העובדה: כל עוד לא פירסם "לוס-אנג'לס טיימס" את המכתב שלי לחברי הכנסת, לא נערך בארץ שום ויכוח שהוא.** הציבור הרחב כלל לא ידע את פרטי הפרשה, אולם גם אותם שקראו את מיכתבי — חברי-הכנסת, השרים, עורכי-העיתונים, ורבבות אזרחים אשר אלמונים שילשלו לתיבות-הדואר שלהם העתקים משוכפלים של מיכתבי — לא הגיבו. עד כמה שידוע לי, הצטמצמה כל התגובה בסירת-מיכתבים שלח הפרופסור הדתי אפרים אורבך, מי שהיה מועמד לכהונת נשיא-המדינה (ואני שמח בדיעבד שהצבעתי בעדו), לראש-המשלה לשיר-הביטחון, אחרי שמצא בתיבת-הדואר שלו עותק של מיכתבי.

יש כאן שרשרת הגיונית: הפירסום היה ררוש, לדברי וילנאי, לטובת צה"ל. הוא לא היה אפשרי, אלא בחוץ-לארץ.

ובמילא: הפירסום בחוץ-לארץ היה לטובת צה"ל, לטובת המדינה.

אני רוצה להעמיד קביעת אהרונה זו במבחן המוסר וההגיון. **הבה נציג את השאלה בגלוי ובפה מלא: האם מותר לפרסם פרשה כזאת בחו"ל, אחרי שפירסומה נגנו בארץ? האם זהו מעשה פטרויטי אמיתי, המבטא נאמנות עמוקה למדינה ולערכי-היסוד שלה, או שמא זהו מעשה-נבדה, בגידה ושרות לאויב?**

הדבר נוגע, במידה מסוימת, לי אישית. רבים האשימו אותי במסירת המיסמך לעיתון האמריקאי. עשרות אזרחים טרחו לשלוח לי מיכתבי גידופים ואי-מים, והטחו בפני אשמה זו. **האמת היא שלא מסרתי את הדברים לעיתון הזר. אולם בעקפון אני אחראי לכך, ואיני מתכוון לנער מעלי אחריות זו.**

כאשר כתבתי את מיכתבי ל-119 חברי-הכנסת, זמר סרתי העתקים ממנו לכתבים הפרלמנטריים, היה ברור לי כי הדברים יודלפו, בצורה זו או אחרת, לעיתונות הזרה. כי הכתבים של עיתוני-העולם יושבים בקרב נמנו. רבים מהם ישראלים. האחרים, הכתבים הזרים שנשלחו הנה, היים בין ישראלים, שומעים ומדווחים. **החברה הדמוקרטית הפתוחה שלנו אי-אפשר — תודה לאל! — לשמור פרשה כזו בסוד. ברגע שהיא הופכת נושאל-שיחה בחוגי הצמרת, בקרב העיתונאים ובציבור הנאור בכלל, היא מגיעה גם לאוזני הכתבים של העיתון-נות הזרה, ואלה ימצאו תמיד דרך — במוקדם או במאוחר — להביא את הדברים לפירסום בעיתוניהם.**

מדברי כתב לוס-אנג'לס טיימס בארץ, אמריקאי בשם דניאל תורגנסון, עולה כי במקרה הגדון היה התהליך כך: כאשר מיכתבי לחברי-הכנסת נשאר בלא מענה ובלא תוצאה, החליטו קבוצות של צעירים לפעול. הן השיגו איכשהו עתקים של המכתב, שיוכלו אותו במאות (ואולי באלפים ואף רבבות) עותקים, וחילקו אותם בתיבות-הדואר של אזרחים בערי הארץ.

נראה כי לפחות עותק אחד הגיע לחו"ל. כי בארצות-הברית החלו עשרות (ואולי מאות או אלפים) אנשי-ירוח יהודיים לקבל תירגום אנגלי של מיכתבי. (נודע לי על כך כאשר הרב של אגת הקהילות פנה אלי ושאל אם אכן זהו מיכתב אותנטי.)